

Naročilna
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
mali oglaš. po 150
in 20. večji oglaš.
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pr. večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelja in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neelektronsko
pismo se ne sprejema! Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Ljubljani
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Bolgarska politika

Iz Sofije prihajajo poročila, da se zopet pojavlja večji vpliv makedonstvujuših in da se ti celo pričeli propagirati vpostavo diktatorske vlade, ki naj bi uresničila vse njih težnje.

Kakšne so te težnje, o tem govori le preglasno krvava zgodovina že celo vrsto let in zato tudi ni treba še posebej naglašati, da bi pomenila od podpore makedonstvujuših odvisna diktatorska vlada najresnejšo nevarnost za dobre onošaje med balkanskimi državami in najbrže tudi za evropski mir. Ta nevarnost je tako evidentna, da je ne morejo prezreti niti od strankarskih strasti prevzeti bolgarski politiki in zato mislimo, da bo ostala le pobožna želja makedonstvujuših. Takih želj pa imajo ti že dosti in nobene škode ne bo, če dobe še eno novo.

Tem manj pa je verjetno, da bi g. Ljapčev segel po tem obupnem sredstvu, ker mora taš sedaj odgovarjati na težke argumente opozicije, ki pravi, da je postala Bolgarska vsled stabilizacijskega posojila čisto odvisna od tujih finančnikov. Gosp. Ljapčev bo morda mogel ugovarjati, da opozicija po svoji navadi pretirava, da stvar ni tako huda, ali čisto odbiti opozicijskega ugovora ne bo mogel, ker pač vsa Bolgarska čuti, kako je vedno manj gospodar svojega gospodarstva. Nenavadno nizke cene poljedelskih pridelkov, vedno močnejši vpliv tujih finančnikov, težave državne blagajne, vse to dokazuje, da nekaj ni v redu in da niso očitki opozicije brez vsakega temelja.

Če pa bi se mogel g. Ljapčev dvigniti čisto nad strankarske boje in se oprestiti tudi vseh sentimentalnih predsodkov, s katerimi zlasti radi paradirojo nekateri bolgarski nadnacionalisti, potem bi videl, da je bolgarska oficialna politika v temelju zavajena in da je treba kreniti na čisto drugo pot, kakor pa jo priporočajo makedonstvujušči.

Njih politika revanše ne privede in ne more privedi Bolgarsko nikamor drugam, ko v nasprotju z vsemi balkanskimi državami. Posledica makedonske revanše politike more biti le popolna izolacija Bolgarske na Balkanu. Nadaljna posledica tega pa bo še večja odvisnost Bolgarske od tuje podpore in v tem naravno še večja okrnitev njene samostojnosti.

Nasprotno pa pomeni odklonitev politike makedonstvujuših zblizanje z drugimi balkanskimi narodi in pričetek uveljavljanja onega gesla, ki je za vse balkanske narode npravnost imperativen. Je to geslo, ki pravi, da je balkanski polotok napram tujemu svetu ena celota in da odločujejo o svoji usodi balkanski narodi sami.

Sprejem tega gesla in izvajanje politike v njegovem smislu bi mahoma olajšalo stališče Bolgarske. Ne bi imela potem Bolgarska takšnih težav s plačevanjem reparacij, ker bi bi pač grški veto proti odlogu bolgarskih reparacijskih plačil manj oster, če bi bili obe državi zvezani z balkansko politiko. A tudi izhod bolgarskega izvoza na Egejsko morje bi bil rešen pod vidikom kake balkanske politike vse drugače, kakor pa je rešen danes, ko revanšna politika makedonstvujuših še ni premagano stališče. In cela vrsta drugih za Bolgarsko nad vse važnih vprašanj bi bila gladko rešena v korist Bolgarske, če bi se mogla osloniti Bolgarska na pomoč balkanskih držav. Kajti le premnogo teh vprašanj se pojavlja v vseh balkanskih državah na precej sličen način in povsodi je njih dobra rešitev težavna, ker pomeni vsaka balkanska država za sebe premajhno silo.

Ze celo pa postaja aktualna nova balkanska politika v hipu, kadar se pripravljajo svetovni kapital, da koncentrirajo vse svoje sile. Ze danes pomeni za svetovni kapital ves Balkan eno gospodarsko celoto in kadar se računa z balkanskim trgov, se računa vedno z vsem Balkanom. Ford ne ustanavlja avtomobilске tovarne na Balkanu le za eno balkansko državo, temveč za ves Balkan, h kateremu prištevata tudi Turčijo. Prav nobenega vzroka ni, da ne bi tudi balkanski narodi sami bili tako praktični, kakor so tuji finančniki.

Če bi zmagala v Sofiji uvidevnost, potem bi vsaj pokoketirali z balkansko politiko in že s tem bi dosegli, da bi dobili tujo pomoč znatno cenejšo, kakor pa jo plačujejo danes. Bil bi to eksperiment, ki Bolgarsko ne bi nič veljal, ki bi ji pa vendar prinesel sigurno korist. Zakaj ga ne poskusijo?

Naj ne sodijo vsega sveta le po sebi in naj ne mislijo, da je ves svet ostal v predvojni

Zakon o agrarni banki podpisan

Zakon ima štiri oddelke -- Vpis delnic dva meseca po objavi zakona

Belgrad, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Včeraj je v Topoli Nj. Vel. kralj podpisal zakon o privilegirani agrarni banki.

Zakon ima štiri oddelke: 1. statut, 2. oddelek govori o prednostih banke, 3. govori o založnicah, 4. oddelek vsebuje prehodne odredbe. Gre za kredit 300 milij. Din. ki se bo razdelil na 600.000 delnic po 500 Din. Delniški kapital se lahko poviša do 1 milijarde Din. Na tej vsoti se bodo udeležile: država s 120 milij. razredna loterija 20 milij., ostalo vložijo Narodna banka, Drž. hipotekar. banka, pošt. na hranilnica, zadruga, oblasti, občine, de. narni zavodi in zasebniki. Vpis delnic se bo vršil dva meseca po objavi zakona. Delnice se glasijo na donositelja.

Olajšave so te-le: Oprostitev od vseh

davkov, samoupravnih in občinskih taks. Država jamči za hranilne vloge in založnice. Delnice se bodo lahko lombardirale kot državni papirji. Banka ima pravico, izdajati založnice na podlagi posojil, danih na nepremičnine. Glasijo se na donositelja. Po objavi zakona bo takoj imenovan komisar, ki bo vse uredil glede organizacije te banke.

Prvi občni zbor delničarjev se bo vršil po vpisu delnic. Privilegirana agrarna banka prevzame posle ravnanja za kmetijski kredit. Njej se dajo na razpolago fondi Hipotekarne banke, fondi za pospeševanje ribarstva, razen veterinarskega fonda. Za vse te fonde jamči država. Ko dobi zakon veljavo, postanejo vsi kmetje v naši državi menično sposobni.

Osnutek stanov. zakona golov

Prehod v normalno stanje 1. januarja 1930

Belgrad, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Minister za socialno politiko dr. Drinković je danes končal z delom na stanovanjskem zakonu. Jutri bo dal osnutek v pregled predsedniku vlade Živkoviću. Če se bo strinjal z njim, se bo osnutek predložil vrh. zak. svetu v razpravo. Kako stališče je glede zaščite na-

jemnikov zavzel minister dr. Drinković, se drži v največji tajnosti. Iz ministrstva se je objavilo edino toliko, da je osnutek gotov. Cujemo, da ima zakon značaj provizorija in so v njem določbe prehoda iz sedanjega stanja v normalno. Ta prehod bi moral biti gotov do 1. jan. 1930.

Rumunsko-jugoslov. pogajanja

Ugoden potek pogajanj

Belgrad, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) O rumunsko-jugoslovanskih pogajanjih se je izdalo danes to-le obvestilo:

Obe delegaciji sta razpravljali skoro o vseh 28 vprašanih programa, ki se je določil 6. januarja v Belgradu. Zadnje dni so se obravnavala ta vprašanja: 1. rumunsko-jugoslovanske šole in pravoslavne cerkve v Banatu, 2. razdelitev dobrin, oziroma premoženja, ki pripada bivšim upravnim enotam, ki so se razdelile ob razmejitvi, 3. državljanstvo,

4. sklenitev dveh dogovorov o pravni pomoči pri kazenskih ter civilnopravnih zadevah, 5. ureditev splošnega obmejnega prometa. Delegaciji nadaljujeta delo v podkomisijah, izmenjaje pod predsedstvom jugoslovanske in rumunske delegacije. V večini predmetov so že sedaj izdelane glavne linije. Podkomisije se sedaj bavijo s končno sestavo posameznih tekstov dogovorov, ki se naj sklenejo. Pogajanja se vodijo v najboljšem razpoloženju obeh strank.

Seja finančno-gospodarskega odbora

Belgrad, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne je imel sejo finančno-gospodarski odbor. Na dnevnem redu so bile te-le točke: 1. Spor med državo in belgrajsko tovarno papirja »Vapa«. 2. Predlog glede posojila požarevske oblasti v višini 5 milijonov dolarjev za zgradbo železnice. 3. Vprašanje vojne odškodnine na Primorskem in v Sloveniji. 4. Zahteva bivšega črnogorskega ministrskega pred-

sednika Plamenca. 5. Prošnja srbskega broderskega društva in zasebnih broderskih društev za popust pri izvozu hrane in za oprostitev carine na premog in nafto. 6. Predlog trgovinskega ministra za podpiranje redne morske proge na Kanarske otoke, Maroko in v Španijo. 7. Prošnja zagrebških mestnih nametščencev, da se jim dovolijo vozne olajšave.

Seja zakonodajnega odbora

Belgrad, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Vrhovni zakonodajni svet je imel sejo od 3 do 7. Obravnaval je uredbo o vzdrževanju državnih cest in mostov in uredbo o nastavljanju cestarjev, njih strokovno izobrazbo, plače in dolžnosti, kakor tudi o kontroli, ki se mora vršiti. Odredbe so bile sprejete. Prihodnja seja bo jutri. Na dnevnj red pridejo ostale uredbe gradbenega ministrstva.

Jugoslovanska cona v Solunu

Atene, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanski načelnik v finančnem ministrstvu Gospodetič je včeraj s sedmimi višjimi uradniki in s ravnateljem belgrajske trgovske zbornice dospel v Solun, da prouči naprave in zboljšanje jugoslovanske svobodne cone, v kateri se danes začne promet. Zaenkrat se bodo položili samo priključni železniški tiri. V jugoslovanski svobodni coni se bodo nakladali samo jugoslovanski monopolski predmeti, dočim bo ostala jugoslovanska trgovina predvsem uporabljala grško cono.

mentaliteti. Ni več geslo: »Balkan balkanskim narodom« samo pusta fraza, temveč realen političen program, ki pridobiva vedno več pristašev. In mnogo več bi jih bilo, če ne bi baš makedonstvujušči s svojo revanšno politiko vedno sproti dajali argumente za previdnost napram sofijski politiki. Če še niso pozabljeni vse stare rane, so pač temu krivi oni, ki jih vedno znova odpirajo in med temi so makedonstvujušči na prvem mestu.

Novi člani prosvetnega sveta

Belgrad, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes se je sestel prosvetni svet. Minister Maksimović je imenoval tri izredne člane prosvetnega sveta: Petra Radkoviča, Momčila Miloševića in Frana Jerana, profesorja iz Ljubljane. Za rednega člana je prišel namesto bivšega načelnika za ljudsko šolstvo v prosvetnem ministrstvu Miloslava Mladenoviča, sedanjí načelnik Dragotin Gjorgjevič.

Belgrajske vesti

Belgrad, 17. aprila. Nj. Vel. kralj je opoldne obiskal bolnega vojvodo Stepanoviča v Čačku. Zakon proti korupciji stopi jutri v veljavo.

Zastopnik neke angleške finančne skupine Simon je bil danes pri belgrajskem komisarju Savčiču. Zatrjuje se, da gre za najetje posojila za belgrajsko občino.

Redukcija uradništva v finančnem ministrstvu se pripravlja. Zlasti bodo reducirani manipulantni in dnevničarji.

Nadzorstvo nad verskimi šolami in bogoslovji bo v prosvetnem ministrstvu prevzel dosedanji načelnik Polovina.

Čisto notranja zadeva Bolgarske je, če ima diktatorsko ali vseskozi parlamentarno vlado. Ni pa več samo notranja zadeva Bolgarske, če postavljajo vlado makedonstvujušči. Kajti takšna vlada mora neizogibno izvajati revanšno politiko, ki ni samo v nasprotju z mirovnimi pogodbami, temveč ogroža tudi mir. S tega vidika mora evropska javnost presojati spremembe v bolgarski vladi in temu primerno urediti tudi svoje korake.

Občni zbor mesnih industrijev je poslal vladi daljšo resolucijo, v kateri dokazuje, da je klavniška industrija pri nas v veliki krizi in da ji mora država pomagati s spremembo tarif, prevoznih predpisov, davkov in taks in standardiziranjem mesne industrije.

Blagajniške knjige za naše kmetovalce se bodo uvedle uradoma.

Pri reorganizaciji jugoslovanske inozemske službe se bo tudi jugoslovanski konzulat v Pragi začetkom maja spremenil v konzularni oddelek poslaništva. Enako se bo zgodilo tudi povsod drugod, kjer obstoje jugoslovanska poslaništva.

Belgrajska občina je oddala naročilo za nabavo strojev in električne napeljave za belgrajsko elektrarno v vrednosti 250 milijonov Kč Škodovim tovarnam skupno s tvrdko Blair & Co. in Union Miniere.

Na 20 let teže je bil danes obsojen upravni poročnik v p. Uroš Matejič radi poverbe.

Zagrebske vesti

Zagreb, 17. aprila.

Ob preiskavi radi uboja Tonija Šlegla sta bila med drugimi aretirana tudi časnikarja Rapajič in Cihlar. Ker se jima ni mogla dokazati prav nobena skrivda, sta bila izpuščena na svobodo. Oba bosta vložila proti nekaterim tožbo, ker domnevata, da so ju naznanili, da bi se maščevali.

Kvoto naših izseljencev za Avstralijo so avstralske oblasti določile na 428. Avstralske oblasti zahtevajo, da ima vsak priseljennec v Avstralijo 40 liver šterlingov (okoli 11.000 Din). Ker je ta vsota previsoka za naše izseljence, se bo naše izseljevanje v Avstralijo omejilo.

Angleški pisatelj Bernhard Shaw se je te dni mudil v Trstu. Zagrebški Pen-klub ga je povabil, da bi prišel v Zagreb. Na povabilo Shaw še ni odgovoril. V krogih Pen-kluba se misli, da se bo Shaw povabilu odzval.

Stopetdesetletnica vinkovske gimnazije se bo v kratkem praznovala, ker je ta gimnazija ena izmed najstarejših na Hrvatskem. Radi proslave se je sestavil poseben odbor.

Makedonski komitet za diktaturo

Iz Sofije se poroča, da trajajo tudi še po rešitvi krize težnje v vladni koaliciji. Odstop bivšega vojnega ministra Vilkova ni olajšal situacije. Posamezne skupine vladne koalicije niso spremenile svoje taktike in jo vodijo v stari smeri. V glavnem pa se vodi boj med skupino Ljapčeva in ono Cankova, dočim je skupina Burova rezervirana, a se vendar bolj nagiba na Ljapčevo stran. Cankovisti očitajo Ljapčevu, da uživa plodove, ki jih je pripravil Cankov.

Nasprotja v vladni koaliciji izkorišča opozicija in očita vladi, da je vrgla s stabilizacijskim posojilom Bolgarsko v roke tujih bank. Zlasti bolgarske železnice so baje postale čisto neodvisne, ker morajo vse dobavljati od francoske, belgijske in čehoslovaške industrije. Vse to zelo slabi vladin položaj in je zato Ljapčev zagrozil z diktaturo. Ta grožnja je zlasti v desničarskih krogih padla na zelo rodovitna tla in desničarji že govore, da je prišel čas, ko je mogoče spremeniti vlado.

V resnici je tudi položaj Ljapčeve vlade zelo težaven. Ker ni mogla doseči odložitve plačila reparacij, manjka v državni blagajni denarja. Na vse skuša macedonski komitet z vprašanjem narodnih manjšin znova razširiti svojo akcijo. Ker misli macedonski komitet, da bi bila diktatorska vlada bolj navezana na njegovo pomoč, zato je pričel delovati z vso vmeno na to, da se vladna kriza reši z diktaturo. Vanša Mihajlov prihaja v zadnjem času zelo pogosto v Sofijo in tudi pregajanja pristašev Protogerova so se zopet pričela. Vpliv macedonskega komiteta je torej narastel in zato ni izključeno, da prodre tudi od njega propagirana sprememba vlade.

Vedno bolj vojaški značaj poljske vlade

Varšava, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Poljska vlada še nadalje namešča na visoka uradniška mesta poljske častnike. Tako je zasedel mesto namestnika notranjega ministra znani polkovnik iz generalnega štaba.

Dunajska vremenska napoved. Jasno, toplejše vreme, zjutraj še hladno.

Vlad. Pušenjak:

Program vlade za proračunsko leto 1929-30

Vsmislu določb zakona o drž. računovodstvu mora finančni minister obenem s predložitvijo državnega proračuna predložiti tudi ekspozice k proračunom posameznih ministrstev. Ta ekspozice naj vsebuje obrazložitev povečanja, oz. zmanjšanja kreditov in program dela v proračunskem letu. V prejšnjih letih se ta določba zakona ni izpolnjevala, šele v l. 1927 in 1928 so podali vse ministri obenem s proračunom tudi izčrpne tiskane ekspozice. Sedanja vlada je mesto ekspozicij izdelala za novo proračunsko leto program dela, kateri je bil koncem meseca marca izročen javnosti.

Ta program obsega sledeče oddelke:

1. Reforme.
2. Zakonodajno delo.
3. Delo za narod.
4. Delo za povzdigo gospodarstva.

1. Reforme.

Izvesti se hoče reorganizacija ministrstva notranjih zadev na ta način, da se izvrši popolna depolitizacija uradništva in nastavljenje uradništva, ki ima potrebno strokovno in moralno kvalifikacijo. Takoj, ko je stopil v veljavo novi proračun, je vlada razglasila, da hoče penzionirati vse one uradnike, ki nimajo kvalifikacije in razpisala v ministrstvu za notr. zadeve 100 mest za absolvirane pravnike.

Pravosodno ministrstvo bo izvršilo organizacijo sodišč po določbah novega zakona.

Ministrstvo za prosveto namerava izdelati stalen prosvetni program, izvršiti izenačenje pravo-pisa in terminologije, izpopolniti in predelati izenačeni učni program.

Namerava se reorganizirati vsa sanitetska služba, ustvariti nove zdravstvene ustanove; da bi lahko dobili najširši sloji ljudstva zdravniško pomoč, se hoče izpopolniti in povečati bolnice. Posebna pažnja se hoče posvetiti strokovni izobrazbi zdravniškega stanu.

Izvršuje se reorganizacija finančne službe po uredbi od 8. okt. 1928. Na dnevnem redu je reorganizacija drž. računovodstva na podlagi enostavnejše administracije, osobito odredb o držav. nabavkah. Ves sistem posrednih davkov, tako in trošarine se hoče reorganizirati, v kratkem se namerava izenačiti trošarino. Začela se je generalna revizija carinske tarife, ugotoviti se hoče, katere panoge domače produkcije treba še nadalje zaščititi, ter določiti definitivno obliko in obseg zaščitnega sistema. Zaščita se ne sme vršiti izključno potom zaščitnih carin, temveč tudi drugih sredstev, kakor davčnih in drugih ugodnosti.

Državna administracija se mora poenostaviti in postati cenejša, s čemur bi se zmanjšali državni izdatki.

Izdelal se bo program za rekonstrukcijo važnih drž. cest in mostov, zgradba in popraviljanje drž. cest se namerava izvršiti potom kuluka. Vzdrževanje cest se bo poverilo cestarjem.

Reorganizacija železniškega ministrstva se bo izvršila v tem pravcu, da se bolje in pravilneje izkoriščajo delavske moči, material in prometna sredstva. Za vse stroke železniške službe se bo sestavil pravilnik.

Strokovna izobrazba poštinih uslužbencev se namerava izboljšati, izdelati podrobne službene instrukcije, okrog 200 državnih pošt spremeniti v pogodbene pošte, reorganizirati računovodstvo in knjigovodstvo, da se lažje dožene rentabilnost.

Glede šum se hoče revidirati gospodarske načrte, postopanje o ekspropriaciji šum v zvezi z dolgoročnimi pogodbami, način sodelovanja države v posameznih šumskih podjetjih. Več pozornosti se hoče v bodoče posvetiti eksploataciji drž. šum, zvišanju njih rentabilnosti ter pogodovanju.

Pripravlja se novela k invalidskemu zakonu in revizija invalidov v tem pravcu, da se poglobi položaj invalidov in sirot, pripravlja se revizija delavske zakonodaje. Ustanove, ki so nastale vsled določb zakona o zaščiti delavcev, se bodo poenostavile in upravni stroški zmanjšali tako, da bo mogoče misliti na zavarovanje za starost in onemoglost, kakor na zgradbe manjših bolnic v industrijskih centrih. Naše izseljevanje treba sistematski organizirati in skleniti z vsemi državami enake konvencije ko z Nemčijo, Argentino, Francijo in Rumunijo. — Skrbeti treba zato, da dobe naši izseljenci zaupanje od države, da se njih hranilne vloge pri denarnih zavodih zaščitijo in centralizirajo. Državna statistika se bo izpopolnila, da bo odgovarjala duhu časa, potrebam države in njenim mednarodnim obvezam.

Norveška ne sprejme Tročkega

Oslo, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Norveška vlada je odklonila prošnjo Tročkega za bivanje radi velikih težkoč, ki bi nastale radi varnostnih odredb za njegovo bivanje. V poslanski zbornici so delavski poslanci odklonitev najstrožje obsojali. Vlada je izjavila, da odklonitev nikakor ni političnega značaja.

Konec „revolucije“ v Monacu

Pariz, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Knez v Monacu je včeraj z naredbo zopet uveljavil staro ustavo in razpisal volitve za narodni svet na 1. junij. S tem je izpolnil vse zahteve državljanov in je revolucija odpravljena.

Male države in reparacije

Jugoslavija ne pristane na znižanje reparacij pod srednjo mero

Pariz, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Strokovnjaki zaveznikov so povabili k razgovoru zastopnike malih držav upne Jugoslavije, Rumunije, Grške in Portugalske, ki na konferenci strokovnjakov niso zastopane. Na tem razgovoru se hočejo posvetovati o tem, ali so male države pripravljene znižati svoj delež na reparacijah, ki znaša skupno okoli 3 milijarde mark. Kakor piše »Echo de Paris«, je Jugoslavija naglasila v reparacijski komisiji, da ne sprejme zmanjšanja svojega deleža pod srednjo mero splošnih koncesij.

Francoski listi izražajo sum, da bi doktor Schacht morda poskušal konferenco razbiti. »L'Oeuvre« računa, da bo nemški memorandum znižal protivrednost reparacijskih plačil na 36 milijard in s tem skupno vsoto zaveznikiških dodatnih zahtev na 8 milijard.

Pariz, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) V memorandumu zaveznikov so zahteve malih upni-

kov prikrajšane v isti meri, kakor pri štirih glavnih upnikih. Jugoslavija je danes proti temu formalno protestirala in izjavila, da vztraja pri svojih zahtevah v polni višini. Razprava o tem se bo nadaljevala prihodnje dni.

Danes opoldne je bil izročen nemški memorandum, o katerem se je takoj razpravljalo na plenarni seji. Nemčija predlaga za 37 let stalno anuiteto po 1.65 milijarde. Za večji del teh anuitet zahteva, da se pridržijo transferno varstvo. Vrednost kapitala bi pri 5% obrestovanju in 1% amortizaciji znašala 27.5 milijard, dočim zahtevajo zavezniki vrednost 40 milijard. Nemei so zelo kritizirali ne samo številke same, temveč skoro še bolj modalitete in druge pogoje. Končno so se zedinili na to, da se razprava vrši dalje v pododboru.

Sovjetski razorožitveni predlog

Zavezniki in večina delegatov odklanjajo ta predlog -- Odgovor Litvinova -- Glasovanje bo jutri

Zeneva, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) K drugemu ruskemu predlogu o razorožitvi je podal danes ruski general Longovoj ekspozice, v katerem je izjavil: Sovjetska delegacija ne sili k številkam svojega načrta. Glavna stvar je, da se sedanja situacija izpremeni temeljito z resničnim zmanjšanjem oboroževanja. Ne zadostuje samo omejitev, da se v glavnem izvrši proporcionalno zmanjšanje oboroževanja velikih držav in da se odpravi napadalno oboroževanje držav, ker ima vsa sedanja razprava namen, preprečiti novo klanje človeštva. Bistveno je tudi zmanjšanje izvežbanih rezerv in pomaga se razorožitvi s tem, da se zmanjša število izvežbanega moštva in častnikov vseh letnikov. Enako, če se odpravijo vojaško izvežbane zveze, ki služijo za militarizacijo prebivalstva, kakor tudi, da se popolnoma uniči vojna oprema, namenjena za napad, kakor tanki, dalekosežni topovi, ladje-matice za letala. Podmornice pa se naj ne uničijo, dokler se ne more doseči popolna razorožitev mornarice. V spor, ali naj se vojna mornarica razoroži globalno ali po ladijskih kategorijah, ki je povzročil diskusije med Anglijo, Italijo in Ameriko, se Rusija ne spušta. Sovjeti smatrajo razorožitev malih mornaric po načelu ladijskih kategorij za nemogoče.

Sovjetski načrt se odpoveduje zračnim napadnim flotam, civilna letala pa morajo biti v konstrukciji neoporna za vojne svrhe.

Japonski delegat je te predloge uljudno odklonil.

Nemški delegat grof Bernsdorff je zahteval za prvo etapo, da se običajno zmanjšajo vsi elementi oboroževanja na suhem, na morju in v zraku, kar brez dvoma namerava ruski predlog. Dalje je zahteval tudi vojaško razorožitev, bodisi osebno bodisi materialno na suhem, na morju in v zraku. Potrebne so garancije popolne publicitete vseh oborožencev. Cilj ruskih predlogov je tisti, po katerem mora stremeti razorožitvena komisija. V metodah, ki so jih navedli Rusi, tiči posebna nova misel, nov bolj mehanični sistem, ki zasluži, da se sprejme.

Enako, kakor Japonska, so odklonili ruski predlog tudi kitajski, švicarski in francoski delegati. Francoski delegat je ostro izjavil, da mandat razorožitvene komisije sploh ne dopušča podrobne razprave o ruskem načrtu. Tipiziranje, ki ga zahteva ta načrt, se naravnost protivi vpoštevjanju geografičnega, gospodarskega in ostalega položaja držav, ki ga zahteva pogodba Društva narodov. Ruski načrt nikakor ne predstavlja magične formule za premaganje vseh zaprek razoroževanja, ustvarja pa celo vrsto specialnih konvencij (za razorožitev v zraku, na

morju itd.), ki bi stopilo v veljavo šele šest mesecev po glavnih konvencijah. Radi za to potrebnih dolgih priprav bi ruski načrt niti ne pomenil kake pridobitve časa nasproti dosedanemu postopku. Matematične formule so brez vrednosti. Države z industrijami, ki ležijo ob odkriti in nezavarovani meji, imajo druge potrebe za obrambo, kakor države z varnimi gorskimi mejami. Francoski delegat Masigly je z dobrim dvopitom naglašal, da preideva ruski načrt posebne varnostne čete za državno imetje. Rusija bo morala torej tudi po razorožitvi vzdrževati ogromno armado, ker je v Rusiji vsaka stvar državno imetje.

Odgovor Litvinova.

Popoldne je odgovarjal Litvinov na vse ugovore. Obsojal je zavlačujočo nedelavnost komisije, katere delo se bo kmalu končalo s popolnim neuspehom. Dasi tudi sam priznava pojm relativne varnosti, ni to nobena zapreka za delno percentualno razorožitev. Največja varnost je seveda v popolni razorožitvi, vendar delna razorožitev nikdar ne more ogroziti varnosti. Litvinov povsem priznava, da je sovjetski načrt sposoben zboljšanja in je izjavil, da se strinja s tem, da se sovjetski predlogi proučijo, toda treba je končno voz izvežti iz blata in vpreči nove vole. Saj komisija lahko imenuje pododbore, da se morejo natančneje proučiti razna mnenja.

Japonski delegat Sato se je zopet izrekel za postopno napredujočo razorožitev. Prva razorožitvena konferenca ne bo zadnja.

Predsednik Loudon danes navzlic ugovorom Litvinova ni hotel pripustiti glasovanja, da se čujejo tudi mnenja drugih držav. Po daljši debati, v kateri je naglašal turški zunanji minister, da se v primeru odklonitve ruskega predloga zagotovi tudi razprava o njegovem načrtu, in v kateri je grof Bernsdorff ponovno poudarjal, da so v ruskih predlogih mnoge pobude, katerih se ne sme kar tako odkloniti, je Litvinov še enkrat formuliral tri načela, za katera grof sovjetski delegaciji: 1. Ali se komisija strinja s tem, da se razoroževanje bistveno zmanjša, ne pa da se samo omeji? 2. Ali naj temelji to zmanjšanje na podlagi proporcionalnega razmerja? 3. Ali se komisija strinja s tem, da se določi takoj koeficient za to splošno enakomerno zmanjšanje? Če se ta načela odklonijo, bo sovjetska delegacija sama umaknila svoj načrt.

Predsednik Loudon je predlagal, da se glasovanje odloži do jutri, kar je bilo sprejeto.

Velika vojaška parada v Tirani

Tirana, 17. apr. (Tel. »Slov.«) 14. aprila se je vršila tu ob priliki obiska italijanskega podtajnika za zunanje stvari Grandija velika vojaška parada. Mesto je bilo okinčano z italijanskimi in albanskimi zastavami. Parada se je vršila na velikem polju Shalavare, kjer se je zbrala velika množica ljudi. Bil je narejen paviljon za Nj. V. kralja Zogu in Grandija in dve tribuni za diplomatski zbor in za albanske oblasti ter člane parlamenta, vse okinčane z italijanskimi in albanskimi zastavami. Ob 10 je prišel Grandi v spremstvu poslanika Sela, admirala Foschini, generalnega štaba kraljevih italijanskih vojniš ladij in drugih. Godba je zaigrala italijansko kraljevo himno in »Glovinetoz«, množica pa je vzklikala: »Živela Italija! Živio Mussolini!« Albanske čete so zavze-

male tri strani polja; poveljstvo parade je imel polkovnik Aranitas, poveljstvo čet pa polkovnik Bellocchi. Ob 10.45 je dospel Nj. V. kralj Zogu v spremstvu šefa vojaškega departementa generala Pariani, prvega adjutanta polkovnika Serreggi, generala Percy, podpolkovnika Gabrielli, polkovnika Leona de Ghilardi in majorja di Piero. Nato se je vršila defilacija čet. Nato so fašistovski avantgardisti izročili »Albanski mladini« prapor. Defilujoče čete so obstojale iz vojaških šol, oddelka albanske mornarice, napadalnega bataljona, dveh pehotnih bataljonov, inženerskih čet, gorskih baterij, avtomobilskih oddelkov, strojnih pušk in tankov. Prireditelj je končala z navdušenimi ovacijami kralju Zogu in Italiji ter Mussoliniju.

Mussolini proti birokratizmu

Rim, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na odpravo birokratizma v državnih uradih, ki jo želi fašizem, se nameravajo po sedaj dogotavljenem načrtu odpraviti državni izpiti in nadomestiti s sposobnostnimi izkušnjami po preteku gotove dobe prakse. Uradniki bodo odgovorni osebno in se ne bodo mogli več izgovarjati na svoje predstojnike, kakor doslej. Pismeni promet, ki potrebuje preveč časa (6 milijonov pisem v zadnjem letu), bo-

do nadomestili s telefonom. »Tribuna« piše, da se je treba pripraviti na odpor birokratov, ki se pa bo s fašistično odločnostjo premagal hitro in temeljito.

Mraz v Rumuniji

Bukarešt, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Od včeraj traja po vsej Rumuniji zopet velik mraz do 6 stopinj pod ničlo ter je zapadel nov sneg. Vlaki imajo velike zamude, telefonske in brzojavne zveze so porušene.

Kriza v Avstriji traja dalje

Dunaj, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) »Neu-Weltblatt« označuje položaj, ki je nastal radi včerašnjega prekinjenja pogajanj z opozicijo kot negotov in pravi, da so pogajanja dokazala, da niso vse stranke pripravljene delovati pri rešitvi aktualnih vprašanj. Glede pravosodne reforme so se naziranja zelo zblížala. Glede najemninskega prava pa se je dosegel kompromis o svobodnem dogovoru najemnine o pravici nakazovanja ter razlastitve. Diferenca v najemninskih lestvici znaša samo tri groše za predvojno krono, vendar gre ravno pri tem za načelno nasprotje: večinske stranke zahtevajo, da se najemninsko vprašanje sedaj končno reši in da neha biti platforma ali točneje le demagoško geslo za volitve in da se mora torej že sedaj skleniti povišanje za leto 1932., kar pa hočejo prihraniti socialni demokrati za predmet volilnega boja pri volitvah leta 1931. List smatra, da bodo socialni demokrati popolnoma razbili nova pogajanja, kar bi ustvarilo nov položaj.

Deželni glavar v Vorarlbergu dr. Ender, ki je na telegrafičen poziv danes dopoldne prišel na Dunaj, bo najbrže kot designirani zvezni kancelar obnovil pogajanja s socialnimi demokrati. Kot kandidat za kancelarja se imenuje tudi dr. Rintelen, štajerski deželni glavar.

Italijanska delilacijska politika

Milan, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) O vsebini prestolnega govora, ki bo v soboto, napoveduje »Giornale d'Italia«, da finančni program vlade ne predvideva samo ohranitve njene stabilizacijskega kurza v lire, temveč tudi brezpogojno nadaljevanje in poostreitev deflacije z nadaljnjo veliko omejitvijo obtoka novčanice.

Vprašanje konkordata s Prusijo

Rim, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Berlinski nuncij Pacelli se jutri zvečer vrne v Nemčijo. Jutri zjutraj ga bo še enkrat sprejel papež, kateremu bo poročal o uspehu raznih njegovih rimskih razgovorov in od katerega bo prejel nove instrukcije. Ne da se še z gotovostjo o reči, ali so pogajanja za konkordat s Prusijo bistveno napredovala v času njegovega bivanja v Rimu. Čuje se, da je Pacelli še včeraj rekel, da je treba še vedno premagati nove težkoče in zapreke.

Budjeni odstavljen

Moskva, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Generalni inspektor konjenice Budjeni je bil radi konflikta s Stalinom odstavljen s svojega mesta in premeščen v poljedelsko ministrstvo. (Budjeni je igral veliko vlogo v bojih proti Denikinu in Vranglu ter v poljski vojni.)

Angleški volilni koledar

London, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) »Daily Chronicle« napoveduje sledeči volilni koledar: Konec proračunske debate 2. maja, razpust parlamenta 10. maja, nove volitve 30. maja, prvi sestanek novega parlamenta 10. junija, prestolni govor 17. junija, na to tridnevna razprava o kvalificirani nezaupnici obeh opozicijskih strank, tako da bo Baldwin najbrže med 20. in 22. junijem padel.

Madjarska poklonitvena deputacija

Budimpešta, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Madjarskim poslancem, ki bodo sredi meseca maja v Rimu čestitali papežu, kralju in Mussoliniju za sklenitev lateranske pogodbe se bodo pridružili tudi številni člani magnatske zbornice, veliki župani, kakor tudi številni drugi člani vseh družabnih razredov. Vodstvo je prevzel primas kardinal Szeredy. Prosvetni minister Klebelsberg bo potoval v Rim koncem prihodnjega tedna.

Kral Boris v Belgiji

Bruselj, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Bolgarski kralj Boris je včeraj dospel v Bruselj. Na kolodvoru ga je sprejel belgijski kralj Albert. Boris bo gost belgijskega kralja in ostane v Bruslju dva dni.

Kdor se bori za človeška prava...

Budimpešta, 17. aprila. (Tel. »Slov.«) Bivši srednješolski profesor dr. Erih Walter-Veer, ki je bil svoječasnno radi republikanske agitacije obsojen na podružno leto ječe, pa je zbežal in potem v Parizu skupno z grofom Mihaelom Karolyjem ustanovil madjarsko ligo za človeška prava ter nadaljeval boj proti sedanjemu madjarskemu sistemu, se je lansko leto vrnil v Budimpešto in bil ponovno aretiran. Danes je bil pri sodišču radi razžalitve madjarskega naroda, kraljevine in državnega upravitelja obsojen na pet let ječe. Proti obsodbi se je pritožil, ravno tako pa tudi državni pravdnik. Obsojenec je skoro slep.

Priporočljiv izprehod

za gospode je v smeri skozi Zvezdo na Dvorni trg, kjer si obenem lahko ogledajo veliko zalogo finih angleških kamarnov za letne obleke, ki jih je uvozila trdka DRAGO SCHWAB. Ljubljana